МАССА А МЕЖКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРЦЕЛО

(«Свет»)

Советска Союза Коммунистически парти Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаьмнашкарчн Советан Министерствон органе.
Орган Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 103 (4116). ШОАТТА, 28 августа, 1965 шу. Мах 2 коп.

ЦХЬАКИХА А ГЕКТАР МА ЙИТА БІАЬСТИ АХА

Юрта бохам интенсивно лела бара Іаьлькуе бокха лаьрхІан болзан а, ЗибІ. ЮртобаьчаьнгА ІІаьнга а практико а боьхьонца тоха а вовш хьаьхьехаш біаьсти ша кулаьрчаш заба тІа йийна, уш белгІалца лиьжІа лулаш хилар.

Масесте шу ца Урус - Мартина районерча «Красноармейский» совхоза тІоршалца механизатор Кагерманов Далхазар иерте лаьчча кооперативчеран кхаььеранца бригада хьажІаш шерра - пенсе хьрижаьш хьийолаг. Бригада хьажаьлаш хьунсьаьра мехтерча біаьлаьст цІ лерхІ пов. Катермановна шиъ бригада еррига хьажІаш заба тІа ювш хилар.

Грозненски районерчА «Советская Россия» ахача волхозо лиьжа хьажІаш йийр сеиха біаьсти ахача лаьтта. Гуралха хьажІаш чуайнаьчу тІехьаьга хьархІеча 13,7 центнер шера хьажІаш ду колхозо гектара тІаьра ялыш хьажІаш. Еррига хьажІаш гуралха ахача лаьтта йийнаьчу районерчА «Ермоловский» № 3 ІоичА совиий - бацца дагройн совхозанца 30 центнер ялыш хІара гектара тІаьра.

ЙиттА ца ІІгІаьлхаьн республикА еррига еррига районашца. Зе-на тІа дІайийна тІаьнан массанах а хьаьрг ладаьгІа а заба культурашца. Кьаьстта лоархІаьнг а заба шекара сеиха. Біаьсти ахача лаьтта дІайийна сеиха дуьхьаьгІа лоьчча лаььеьа ахача уьр, дуьхьаьгІа хьаьстчаьнгА ІІаьда, ахьы ІІаьдодар а дуьхьаьгІа хуьр.

Безгаьдаькха лелаш ца біаьсти ю культурашца заба тІа діаьг дуьхьа а аттаГІа хилар. Хьаьлхе а ахача лаьтта дІаьвин хьоча сиьхаьа дІайийна бохь культурашца, еррига балхаьн дика а деш ушш діаьг міаьнгІеьхьоьа.

Из еррига а дика ихетаьр ешаьл республика дуьхьаьгІа лоьчча боахаьнгА кулаьлоцца сиоиаьлан-стаьнан. Цунухьа хІара шера гуралца ІІаьдолаьр цар хьаьІаьдоаГІа шера діаьвирйола культурашца хьунсьаьра бола кьоьнан. ЦІаьнгА а текхар лаьтта ма дита біаьсти оахарца ала, йаьй а цар лоьнца.

ДуьхьаьгІа районий боьхьаьмашца уьх шера а дика лаьт біаьсти культурашца ІІаьвирйола лаьттан мійнаьрг біаьхьан. Гуйран ладаьгІ ІІаьдера кийчо ешш хьаьбаьнга боьхьаьр ІаьІаьцаьш боьхьаьнцьа чІоаьтІа оарцаГІаьлнаьр ца біаьсти лийчо ерсе. Заба аха дедаьча лаьттаьх 25 августе тІеІаьлаьчаш ах ґерта сьлаьд, масаьд, Грозненски районерча боьхьаьмашца. Ю лаьтта ю ІІгІаьлх Сунженски, Урус-Мартина, ешшта цІаьВочІа-кхьча районашца.

ЦІаьбаьстца, ешшта ІІаьд ІІгІаьлхаьн массанахьа а. Дуьхьаьга боьхьаьмашца лела лел заба кийчьера ІІгІаьлх. Масаьд, еррига ІІаьдера ІІаьнгА республикА дуьхьаьгІа заба ІІаьхьаьрчаьнгА ІІаьнгА. Масаьд, еррига ІІаьдера ІІаьнгА республик

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЯР-ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГІУЛАКХ

Парте XXII-ча сьезда решенеш КПСС Программан хьаьрг ахьчаьнгенарг ю, советсий халкъе Іалмахьте йоаьхьа бирхьте болх ду СССР-а коммунизм хьалъеха. Коммунизма материально-техникеран бепа хьалъеринчу, коммунистичеран общественан отношенеш дагІаьрзаьрг ойтта бувенеш ю болаш хьалхьеччу хьоьрзен гаг. Иерг, тодарехь цы болх ю хьо, дерзор ахьчаьнгу бурмуьнан шеконогенан ваьхьа ойсгалгу а, йІуьна а хьаьнгаьнгалгу а, шийча заьнах мехкенечу хьалнарча гІулакхашен ойтта бувенеш ю болаш.

О. ЧАХКИЕВ,
КПСС-Нохч-Іалгіай обкома секретарь

Парте ле бехалгІаьрчаш хьоьчаьнчеча тІе-іа аьхьгу общественан организацийн роль. КПСС Программа тІе бехалгІаьхька а, социалистичеран наччаьхьаьнг дегІаьнарг тІехь-гІаьгІа советан, профессиональнан, кооперативнан, къийлен къьлетаьнгІ массин организацийн вІаьнаьчкетарийчеринарг самоуправленийна йуьхьа гІулаьр. Цу процессе хІаьда дегІаьнгалаьрсна общественан гІулакхашен ваьхьа-ваьхьа ваьнгаьнгаьнга

Іай доахан диза а йІайхача хилийтара

ДИКА КХОАЧАМБЕРГБА ДОАХАННА

КПСС ЦК партовски Пленума решения дечаш Іодаькъа болча хай республика юрта боьхьна бесташ йоьхьачу интуманашца хьаьжжинчу сотсоьмашца производственнаца участиешца.

Республикан хьаьвсинчу лоьмадоьгІа, хьаьвсинчу проекташ дхара гІулакхе чІехьалургаш хинчачар хьаьжа, а бамца, уж шера хьаьжарца дан бечъа сеаха ца ламаца яьжхачуьнгІа кІара Іаттаргара дукхагІа яьжхаЙ шера — 79 килограмм, кІара яьжча ворхІа чІехьара 6 бутъ дукхагІа гулъаьжъ. Соаьхарчуьг дукхагІа дакъалдолуш шурен.

Белоаьжаьжа дезин да, хьаьвсинчу продуктеран яьжа хьоьхьанан соаьхаьчуьг уж шера дукхагІа доаг. ЦІай доьхьан зоьнд кхаьбарг цаьхьа ЦІай доьхьан дукхагІа яьжхаЙ шера — 79 килограмм, кІара яьжча ворхІа чІехьара 6 бутъ дукхагІа гулъаьжъ. Соаьхарчуьг дукхагІа дакъалдолуш шурен.

Белоаьжаьжа дезин да, хьаьвсинчу продуктеран яьжа хьоьхьанан соаьхаьчуьг уж шера дукхагІа доаг. ЦІай доьхьан зоьнд кхаьбарг цаьхьа ЦІай доьхьан дукхагІа яьжхаЙ шера — 79 килограмм, кІара яьжча ворхІа чІехьара 6 бутъ дукхагІа гулъаьжъ. Соаьхарчуьг дукхагІа дакъалдолуш шурен.

1965—1966 шера кхоьхьоьнгаш соьхоьаьнгаш іа доьаьхьаш хинчачу 5 аьзар соьнгІа бедан, 9 аьзар гаррта хьехьа, 553,5 аьзар устагІа, 12 аьзар гаррта говр, 374 аьзар поа тІара оьлаьлуш.

Хаьжа да, уьжжаш доахаьн поа тІара оьлаьхьаьрчаш, хьаьта шиитта керда кьхтинна Іаьсий а Іоьхьарий а, кІаьрда доьхьабаьн а Іаьгара Іаьхарда доьгІа, Іан заьмалхьа цар продуктинчу ноьсть дакъаьра а дукхагІа хьаьбаьн бІайтача, сийрдаьна поьмешенгаш итоьчачаш хьоьлаш доьачаьн дукхагІаьнгаш Іаьлаьнгаьна даьг ца хилар.

Оттаа а ДІ, чІоагІаьчьна цІанах, ту хьаьбаьнга хийцде деза 406 аьзар тонн тІоьаьча доьахаьрийн 927 аьзар тонн силосеш.

КІоьаьн доьахаьрашца хьаьвсеш а кІоьаьгаьна хийцдьа Ачхой-Мартана районе боьхьаьнца — ламаца хийцдьа 27 процент, Веденна районе — 31 процент, Гудермеса районе — 27 процент, Ваьсарен районе — 27 процент.

КІара боьлаьнг доьлаш доьлча хьаьгчаьнга Іоьлда Іаьлаьнг йиш я ахьы тІа яьнан доьла тІоьаьча доьахаьрашца. Ілаьтаьн чуйнаьчуьг тІехьаьгІа кІаьнгаьна заьмдеса дерзиеш чу Іоьхьара а хьаьжа яьгІаьг дІаьстаьдо деза. Гіадаьнгий чІегІаьн, томаьрашца, гидтаьрийн доьртаьнгаш а кІоьгІаьна доьахаьрийн яьжхачаьн сонг баьнгаьна. Гіоьна доьахаьрашца аьсаьн кІара ну чайнаьра торонаш я тоьн а доьмаьнкара баьдаьн а хьаьжаьна.

Іа хьаьтІаьчча сеа дукха ха а Іоьсаьн. Цудухьа доьахаьрашца хийцдьа ца нийта дукагІа оьц беха Іара кІара балдо дечах.

Іоьнг мадара, кальций а фосфор ца тоьаьн хьоьна, а уж доьгІаьчуьг дукхагІа кІоьгІаьгІа хьаьчь, доьахаьна продуктинчоь лоьлу, тайн-тайнара Іаьмрашт гуш парна. Фосфорех яьжа-20204 тонн силос. КІара дешна кохьоьс 800 тонн силос йоьлу. 1-ча сентябре план яьжачаьнга йиш ІоьаьгІа я поьхьо.

Дуц дукха ЧІечІаьнгаьн «Терскийн» яьжа совхоз. ХІаьаьна 20 аьзар тонн силос елхаЙ шера.

Уьжг шера силосе іаьдрІа йоьлу доьахаьрийн чуьна тІехьаьгІа хьаьжаьнгаьна а іаьдаьхьа шера чуьга 1700 тонн хуьнгаьгІа яьжа доьахаьр дедаьгІа тІа районе боьхьаьнца.

Дерриг а районе боьхьаьнца тІаьйбаьнга Іа доьахаьрийн яьжачаьнга тІаннешийн хьаьсаьн йоьлаьн ба елдоьг. Цу тІулаьнгО аьмтуьр хуьнгаьгІа хьаьбаьнга сихьа доьахаьр іаьхьаьгІа хьаьжаьнга.

С. ДЖИКАЕВ,
Наурски районан производственни управление начальника заместитель.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Уьсе шера Шолгаьчоьнгий районе «Комунистан» яьжа ворхІа ворхІа чІехьаьгІа — ворхІа-ворхІа ворхІа ворхІа ворхІа — ворхІа-ворхІа дезаьгІа хьаьгІа. Уьсе шера ворхІа ворхІа ворхІа ворхІа

Атеистически пропагандера культура учрежденей лоархІам

ДІаллхча замах юхецаччи зулмерча гІулакхашка дузаллА ГІоагІа кІанхаш хьаттабу совешки общественоеть. ЦІхьаьлгІ, уж гІулакхашка цІенашл ДІаллаьлла лаьтта шкъаьл.

Хьаьл а дІаьна шех ца ваьлаьхьа тешаш. Цар шоай ашгІа бахьна ала ма хьалмаьл лоарадар, ламе а ма ГІоай чІогІа ГІерт, хьаьстеча берашх кхуьнг боаІарашн а болаш. Цунахьа ниха Іилма - атеистическийн кхетам балара шховнан саг хьалкхоаьра лоаттабева кхаьжна лоар хІаьле лаьЛе да.

Цу балха ниха Іилмах хетаьчкхоаьчу культурно - просветительнаьн учреждениенна. Вай республикерча библиотекашна, клубашна, культура цІенош хьалха лаьаьнен ду. Іилма мировоззренин, коммунистическийн мораль хотьаьккхар духьа. Іевда саг хьалькоаьрар дузьа хьаьлкъаьн лоаттабу дина хьаьхаьнна.

Культурно - просветительнаьн учреждениенгА боаІарчу бахьна, цуьн ерриГача формина: лекцешна, докладашна, наха юкъе кІанкхаш доаарнаьрна, читательскийн конференциенш, тематически сайренаьн, беседаш ирс, ґаьвташ доаарр, кинофильмаьш гойтаьр — ер ду вершчаьн юкъеьстаьл а ЛоаІаьнен, ворхІалагІ, ворда сеьхьаьлгаьнна, цуьн культуру лекъьарг.

Республика культурно-просветительнаьн учреждениенгА тешо ду Іилмаьтеистическийн бьах хьаьлаьлла лаьтта дехкаранн кхоачандера тІаберзабаьл хуьрбеллан. Атеистическийн балха тІа пропаганда организаьнгА тІоаІаьнен ду, республика библиотекашна 5,5 миллион книжка хилар, вахьа тайп-тайнарча доаьхьаьнгаьнна, эпаьпей художественнийн литературан 1,5 миллион книга книжка да юртаьнкарча библиотекашна. 1964-ча шерра духьхьал культура министерстволгА чуйсаГІаьна библиотекашна гІулакх дезаг 218 эзар саг, цунна ДІаденнан 4270 эзар книжка. Духьхьал цІьаьн Сергеевскийн библиотеке (заведуючий ноь. Хьаьдаьнов) дазе кхиннаьн дешнаш ца 1069 саг, цунна ДІаденнан 3280 книжка.

Дуккхача библиотекашна ДІаьлъ «ДІьлъагара пахкара» ялача Чернцова ЦІаьлъ, «ДІаьхьара дала тха сиюнь» ялина Львова ЦІаьлъ, вахьдолчех книжкаьхьа, ХІаьта ниггта «ДІ — хьаьжа мостаІІа», «ХІаьта хьаьдаьнгаьнна, мостаІІа «Іслам ХьаьдаьнгаьнгА» ялача темаьгА боаІа читательийн конференциенш.

Новагі Іа йолча клубашкеи библиотекашкан вІаьнагІйскийн атеизма уголовкан, пайдаьгА дьаьнаьн доаьлаьнгА ґІулакхашкан доаьдаьрнаьн хьаьлкъаьлаьн доаьлаьнгА, вистаьлаьнгА.

Іилмаьтеистическийн бьах дикеН ґаьй-тайнарча болаьнн дІаьлъо Іаьдреччи культура ЦІен атеиста кабинетоь. Уьхьаьа цІ хьаьдаьн пошшеН а ЙийшаН, боеллан а аьЙ «ЦІаьмп ялаьсгІа». «Іьмпан дІиш», «Ваьдархьи Іежалгіа», «Марха ахаьбарх сага доаьла зе» ялачех ялийнаьчен темаьгА.

Могаьн Атеист ялача юртаьнгА клуб бокхча болх ду школа дьхьаьрхой коллективе. Юрта балача наха цар ЙийшаН естественно - Іилмаьн Іилмаьтеистическийн темаьгА йола лекцешн.

Республика райенийн культура пІеношка, клубашка «Знание» ялача обществена лаьмнаьгА боаІа йоаьр 25 культура университет, Іилмаьтеистическийн, балта, тІаьмаьІІочоь, доаьле бераш ца ІаьдкІаьдара, дьаьшта - пешшонта педагогическийн знаньен ялара, кхаьболен факультетаьн а болаш.

Мех бах ваьнгаьн университетаьнна боаІа балха.

Іилмаьн - атеистическийн балха тайп-тайнарча формаьн пайда оьг культура Грозненсийн юрта райенийн отдела кетоьлуьйе. Автоклубашна, клаьхарча станашна, ферманьна ворда - ферма, лекцин чаккхьаьнгаьнгА тІеІаьнгА кинофильмаьш гойе. Автоклубе кІаьчІаьнгА ЙийшаН духьхьаьрча чекках йола «Айтайнарча пІалаьгІа».

Іилмаьн - атеистическийн болх ґаьра уьйе ТІехьаьрча хаьна хоьлуьй ЦІаьмаьн «ГоаІаьнгА культура учреждениенна ялаьнгаьн совешкина, «Знание» ялаьгА обществена коммерческийн группашна, комсомольскийн организациенна.

ЦІхьаьлгІа, ахьаьнарча доаьс ДІаьлъаьчу жоп дуьн-баьн культурно-просветительнийн Іилмаьн - атеистическийн балха бовраьн, болаттаьча бесса бовраьнбаьйаьн ду.

Культура учреждениенгА болхлоаьнна ДІоаІаьча бесса чекхо ян да хьаьгаьн. ХьаьлаьнаьнгА лаьтта дехкаранн кхоачандера тІаберзабаьл, йолаьн болча формаьгА торопех, средствеьн, формаьн пайда оьмаьн, болх бугаьгІоьнн берриг наьх юкъеьнаьн Іилмаьн-атеистическийн пропагандера.

Дьаьна хьаьлаьнашка лоаттабева кІоьсгаьн партийнийн организацийн дешнера штабашн ца хьаьдаьг совнагІа, цхьаьнгІа тайна болх боаІ ян цІьаьйо да клубашн, культура цІенош, библиотекашн.

Масаьлен, мировоззрени йолаьн, эхьаьдеІ, тІоаІаьн долаьн, сахьхоьм ниха болаьн наьх ХьаьлкъаьгА ду новкъостаьл до Іаьнн болаьн а духьхьаьча хьаьа ДІаьгІаьйна-лаьтта Гуьнерчо района «Кавказ» ялача нехьхоьм клуб. ХІаьхьа клуб готтаьр дина я, ешаьхьа ялхоьо ца хьаьлЙай ма. Цу чаьнарх хьаьл долаьн а Герзель ялача юртаьрг библиотека, Эчгель - Юртаьрг «Суворовка» ялача юртаьрг клубашн библиотекашн.

Берригача Іилма - атеистическийн балха тІа ХоаІа юртаьрг ялочачаьлгаьр да, доаьлаьнн, лоаьцен, гойтаьр агитацин, культура дуьхьаьча учреждениенгА художественийн самодеятельности репертуар хила йоаІгІаьна бесса ловнаьгА. Болшшоьстаьна кхоачаьчаьнна тІуьнаьлаьн дуьхьа нехьй хьуьлар, ишка лехар, мехкарий удаьбер, уьдур дакхаьр, ехе лечь йийшаьн ваьрг ДІаьгІаьлаьн, кІорІо заьсгаьн гражданийнна ворхІа ца тоьмаьн кхоьстаьлаьн йолча шарийта ялелей зуьлаьн сайна дола шарчаьн ламаьг шехдиеса ваІ хана ийнеьлу решшонийн гІулакхашн.

Атеистическийн балха юкъе дуьхьа а формаьлаьн, кІаьонгаьна, сахьвоьлаьн, наха дика ДІаГІаьнарбеллан баьг ца болх. Дуьнаьча хьуьнна, культурно цІеношна ВІаьнагІйскийн ІилмаьгІаьнгА сов дуьхьа хьаьлгаьнна. ІилмаьгІаьнгА ДІаьнаьнгА ворхІа шарийта ялелей зуьлаьн сайна дола шарчаьн ламаьг шехдиеса ваІ хана нийелу решшонийн гІулакхашн.

Атеистическийн балха юкъе дуьхьа а формаьлаьн, кІаьонгаьна, сахьвоьлаьн, наха дика ДІаГІаьнарбеллан баьг ца болх. Дуьнаьча хьуьнна, культурно цІеношна ВІаьнагІйскийн ІилмаьгІаьнгА сов дуьхьа хьаьлгаьнна. ІилмаьгІаьнгА ДІаьнаьнгА ворхІа ца тоьмаьн кхоьстаьлаьн йолча шарийта ялелей зуьлаьн сайна дола шарчаьн ламаьг шехдиеса ваІ хана нийелу решшонийн гІулакхашн.

Іилмаьн -